

LUNDS
UNIVERSITET

Teknikens (bl)under

En kvalitativ analys av hur beväpnade drönare & annan obemannad robotteknik
påverkar krigets ontologi

Martina Johansson Östgård

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK61
Termin: VT- 2017
Handledare: Rouzbeh Parsi
Omfång: 11744 ord

Abstract

Syftet med denna studie är att undersöka hur den ökande användningen av beväpnade drönare (UCAVs) och annan obemannad robotteknik, påverkar krigets *ontologi* (vad krig är). Detta genom att sätta ett primärmaterial bestående av Grégoire Chamayous kritiska perspektiv på UCAVs, samt Peter W. Singers analys av robotrevolutionen, i dialog med en teori bestående av Mary Kaldor, Herfried Münkler och Martin Shaw. Tillsammans argumenterar teorin för att intensifierad globalisering gett upphov till ett paradigmskifte från moderna krig, till en fundamentalt ny form av krig. Studien utgår från två frågeställningar: Vilka centrala argument gällande teknikens påverkan på krigets ontologi går att finna hos Chamayou respektive Singer? Hur utmanar och samspekar Chamayous och Singers syn på robotteknik med teorins argument att globaliseringen gett upphov till ett paradigmskifte i krig, från moderna krig till en ny form av krig?

Genom noggrann läsning av primärmaterial och teori, samt delar av kvalitativ innehållsanalys med deduktiv utgångspunkt, visar studien att det går att finna ett antal centrala argument för hur robotteknik påverkar vad som är krig. Slutsatsen är att de olika perspektiven ger upphov till att olika aspekter förklaras som bärande för vad som är krig och hur krigets ontologi har förändrats.

Nyckelord: UCAVs, krigets ontologi, krig, beväpnade drönare, obemannad robotteknik, globalisering, mänskliga rättigheter

The purpose of this study is to investigate how the increasing use of armed drones (UCAVs) and other unmanned robots in war, affects the *ontology* of war (what war is). This by placing a primary material involving Grégoire Chamayou's critical perspective on UCAVs, and Peter W. Singer's analysis of the robot revolution, in dialogue with a theoretical perspective based on Mary Kaldor, Herfried Münkler and Martin Shaw. The theoretical position argues that intensified globalization leads to an essential shift, from modern war, to a fundamentally new type of war. The study is based on two questions: What key arguments about the technology's influence on the ontology of war, can be found in the primary material? How does Chamayou's and Singer's views of robotics

challenge and interact with the theory's argument that globalization leads to an essential shift in war, from modern war to a new type of war?

Through careful reading of the primary material and the theory, as well as parts of qualitative content analysis with deductive approach, the study shows that it is possible to detect a number of key arguments for how robotics affect the ontology of war. The conclusion is that the different perspectives give rise to different aspects being explained as crucial for what war is and how the ontology of war has changed.

Keywords: UCAVs, ontology of war, war, armed drones, unmanned robots, globalization, human rights,

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	2
1.2	Problemformulering, syfte och frågeställningar	3
2	Material och avgränsningar	5
2.1	Primärmaterial	5
2.2	Källkritiska reflektioner	7
2.3	Sekundärmaterial	7
3	Litteraturöversikt och Tidigare forskning	8
3.1	Krigets ontologi	8
3.2	Teknikens roll i krig	10
3.3	Beväpnade drönare	12
4	Teori	14
4.1	Ett paradigmskifte i krig	14
4.2	Globalisering	15
4.2.1	Transnationell ekonomi och krigets nya aktörer	15
4.2.2	En förändrad syn på territorium och medias roll i krig	16
4.3	Teknikens roll i ett paradigmskifte i krig	17
4.4	Kritiska reflektioner	18
5	Metod	19
5.1	Läsningens vetenskap	19
5.2	Kvalitativ innehållsanalys	20
6	Analys	22
6.1	Teknikens påverkan på krig	22
6.2	Obemannad teknik och krigets ontologi	25
6.3	Globaliseringens roll i krig	29
6.4	Oviljan att se förändring	33
7	Resultat och slutdiskussion	35
	Referenser	38

1 Inledning

I dagens globaliserade samhälle är det få människor som inte på något sätt berörts av krigets fasor. Ständiga nyhetsuppdateringar i telefonen, reportage från krigshärjade platser och självupplevda trauman har blivit vardag. Samtidigt är krig något som varit del av människans historia under århundraden. Hur krig tar sig uttryck verka vara föränderligt, vad som består är det mänskliga lidandet. Krigets hemskheter och uppmärksammandet av människors lidande i krig ligger till grund för FN och ett erkännande av människors inneboende rättigheter. Men hur väl lyckas man skydda de människor som lever på krigshärjade platser idag? Trots konventioner och internationella normer, rättighetsanspråk och mer precisa vapen, verkar det som att mänskliga rättigheter fortfarande hamnar i kläm i världens konflikter.

Ett sätt att motarbeta krigets förödelse idag argumenteras ofta komma i form av den tekniska utvecklingen. Specifikt i form av den ökande användningen av beväpnade drönare (UCAVs) och annan obemannad robotteknik för militärt bruk. Men är detta verkligen ett sätt att säkra människors liv och rättigheter, eller är det enbart ett nytt sätt att utkämpa ”gamla krig” med ”nya” medel? Kanske är det till och med en utveckling som leder till en helt ny förståelse för vad krig är?

Det finns en uppsjö av forskning som på olika sätt förklarar vad som är krig. Dessutom debatteras krigets utformning och effekter flitigt runt om i världen. Dock tar det sig som att olika synsätt på vad som är krig ofta hamnar på kollisionskurs, istället för att hjälpa åt att nå en mer inkluderande bild av krig och därmed möjliggöra skyddandet av rättigheter. I denna uppsats avser jag sammanföra tre olika perspektiv på krig, UCAVs och annan obemannad robotteknik i en och samma analys. Genom textnära läsning och delar av kvalitativ innehållsanalys ämnar jag sätta Grégoire Chamayous och Peter W. Singers uppfattningar om UCAVs och annan obemannad robotteknik i dialog med en teori bestående av Mary Kaldor, Herfried Münkler och Martin Shaw. Tillsammans argumenterar teorin för att dagens krig innebär ett paradigmskifte från moderna krig till en fundamentalt ny form av krig. Allt med målet att nå en ökad förståelse för hur tekniken påverkar krigets ontologi.

1.1 Bakgrund

Drönare, eller unmanned aerial vehicle (UAV) som det heter i mer tekniska termer, kan härledas tillbaka till andra världskriget.¹ Primärt har UAVs använts för övervakning, informationshämning och andra icke-beväpnade insatser. Med tiden har tekniken dock utrustas med vapen vilket gett upphov till uttrycket ”beväpnade drönare” eller ”unmanned combat aerial vehicle” (UCAV).²

Det finns en tendens att blanda samman de olika modellerna av drönare, och bristen på tydlig begreppslig konsensus riskerar att förvirra vilken typ av obemannad farkost man talar om. För att undvika förvirring kommer jag i uppsatsen benämna obeväpnade flygande farkoster som drönare eller UAVs, och de utrustade med vapen som beväpnade drönare eller UCAVs.

Den ökande användningen av beväpnade drönare har lett till stor internationell debatt, där det främst handlar om huruvida användningen av UCAVs är legitim eller inte. Centralt är att det inte är drönartekniken i sig som är problematisk, utan möjligheten till målinriktat dödande både i och utanför krig.³ Vilket ramverk som ska appliceras beror på i vilken kontext dödandet sker. Enligt internationella normer är det generellt sett aldrig legitimt att använda UCAVs för målinriktat dödande utanför krig. För att en konflikt ska erkännas som ett krig måste ett antal objektiva kriterier uppfyllas.⁴

Mindre omtalat är den växande användningen av vad som i uppsatsen benämns som ”annan obemannad robotteknik”.⁵ Robotteknik, ett samlingsbegrepp som även inkluderar UCAVs, kan delas in i tre grupper: mänskligt *kontrollerad*, mänskligt *övervakad* och *autonom*. Den teknik som används idag är fortfarande kontrollerad av en mänsklig aktör som styr eller planerar robotens aktivitet. Men det finns en växande vilja att låta robottekniken bli allt mer självständig.⁶

---

¹ Medea Benjamin, *Drone warfare: killing by remote control*, fully rev. and upd. ed., New York, NY, London, 2013, s.13-15. Nils Melzer, *Human Rights Implications of the Usage of Drones and Unmanned Robots in Warfare*, Belgien: European Union, 2013, s. 7.

² Melzer, 2013, s. 6-7.

³ Philip Alston, *Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions*. Human Rights Council: Fourteenth session Agenda item 3. United Nations, 2010, s. 24.

⁴ Alston, 2010, s.15-18, 24-25.

⁵ Melzer, 2013, s. 12-13.

⁶ Melzer, 2013, s. 6, 9.

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Krig är något som länge förfasat och fascinerat människor världen över. Men vad krig är (krigets *ontologi*⁷) och hur detta fenomen bör studeras är fortfarande öppet för diskussion. Världen idag ser inte ut som vid 1900-talets början. Även krig har med tiden tagit sig nya uttryck. Vad innebär detta för uppfattningen om vad som är krig? Och om förståelsen för krigets ontologi förändras hur påverkas då synsättet på människors rättigheter?

Det är i frågor som dessa som uppsatsen tar sitt avstamp för att vidare fördjupa sig i *en del* av dagens förändrade krigslandskap där beväpnade drönare och annan obemannad robotteknik kommit att få allt större plats. Inte minst används UCAVs i allt större utsträckning som en del av krigsföringen i ”USAs krig mot terrorismen”, något som lett till en stadigt tilltagande debatt sedan början av 2000-talet. Här diskuteras många olika aspekter av drönanvändningen, men sällan inkluderar debatten hur denna vapentechnik påverkar vår förståelse för *vad* som är krig, då krigets ontologi ofta tas för given och inte utreds mer ingående. Genom att utgå från en teori som förespråkar att det skett ett paradigmskifte i krig till följd av internationell globalisering, samtidigt som jag granskar ett primärmaterial som primärt fokuserar på teknikens roll i krig, önskar jag skapa en ökad dialog mellan olika synsätt på krig och robotteknik.

Syftet med denna uppsats är således att undersöka hur den ökande användningen av beväpnade drönare och annan obemannad robotteknik påverkar krigets ontologi. Detta genom att sätta delar av Grégoire Chamayous kritiska perspektiv på UCAVs i boken *A Theory of the Drone*⁸, samt Peter W. Singers analys av robotrevolutionen i *Wired for War: The Robotics Revolution and Conflict in the 21st Century*⁹, i dialog med ett teoretiskt ramverk bestående av Mary Kaldors *New and old wars: organized violence in a global era*¹⁰, Herfried Münklers *The New Wars*¹¹ och Martin Shaws *The new Western*

---

⁷ Astrid H.M. Nordin & Dan Öberg, ”Targeting the Ontology of War: From Clausewitz to Baudrillard.”, *Millenium Journal og Intrenational Studies*, Vol. 43(2), 392-410, 2015.

⁸ Grégoire Chamayou, *A Theory of the Drone*, The New Press, New York, 2015.

⁹ Peter. W. Singer, *Wired for war: the robotics revolution and conflict in the twenty-first century*, Penguin Books, New York, 2009.

¹⁰ Mary Kaldor, *New & old wars: organized violence in a global era*, 3., Polity Press, Cambridge, 2012.

¹¹ Herfried Münkler, *The new wars*, Polity, Oxford, 2004.

*way of War*¹². Tillsammans argumenterar teorin för att intensifierad globalisering gett upphov till ett paradigmskifte från moderna krig, till en fundamentalt ny form av krig.

För att uppfylla uppsatsens syfte är följande frågeställningar:

Vilka centrala argument gällande teknikens påverkan på krigets ontologi går att finna hos Chamayou respektive Singer? Samt Hur utmanar och samspelar Chamayous och Singers syn på robotteknik med teorins argument att globaliseringen gett upphov till ett paradigmskifte i krig, från moderna krig till en ny form av krig?

---

¹² Martin Shaw, *The new Western way of war: risk transfer war and its crisis in Iraq*, Polity Press, Cambridge, 2005.

2 Material och avgränsningar

Avsnittet presenteras uppsatsens primärmaterial bestående av två böcker som på olika sätt resonerar om hur UCAVs och annan obemannad robotteknik påverkar krig. Därefter följer källkritiska reflektioner över valen av material och en kort redogörelse för studiens sekundära källor.

2.1 Primärmaterial

Uppsatsens primärmaterial består av delar av Grégoire Chamayous bok *A Theory of the Drone*¹³ och Peter W Singers *Wired for war: the robotics revolution and conflict in the twenty-first century*¹⁴.

Grégoire Chamayous bok är ett av de senaste tillskotten i debatten om beväpnade drönare. Primärt fokuserar han på USAs användning av UCAVs både i och utanför krig. Chamayou har en uttalat kritisk inställning till användningen av beväpnade drönare. Detta är något som jag vid valet av primärmaterial varit väl medveten om. Det är också något jag aktivt eftersökt, då jag avser granska ett kritiskt perspektiv på beväpnade drönare i relation till en teori som utpräglat behandlar krigets underliggande mål och orsaker. Valet att granska ett material som enbart behandlar UCAVs grundar sig i att tekniken blivit underlag för en stor internationell debatt som pågår än idag.

Peter W. Singers bok från 2009 inbegriper flera *olika* former av obemannad robotteknik, och är en ofta citerad källa i diskussioner gällande UCAVs och andra former av robotteknik i krig. Genom att inkludera Singers bok i primärmaterialet avser jag bredda uppsatsens analys från den uppmärksamade debatten om UCAVs till att även inkludera hur andra former av obemannad robotteknik påverkar krig. Samtidigt som Singers tvärvetenskapliga analys inkluderar ett sociologiskt perspektiv.

---

¹³ Grégoire Chamayou, *A Theory of the Drone*, The New Press, New York, 2015. (Även kallad "Drone Theory"). *Théorie du drone* på originalspråk.

¹⁴ Peter. W. Singer, *Wired for war: the robotics revolution and conflict in the twenty-first century*, Penguin Books, New York, 2009.

De båda böckerna innehåller ett språk som framgångsrikt förenar akademi med populärkultur och därmed öppnar upp för en bredare målgrupp än vad en strikt facklitterär text skulle göra. Något jag i linje med Singer anser vara eftersträvansvärt då robotteknikens roll i krig är så pass viktig att reflektera över att informationen inte ska begränsas till en viss grupp.¹⁵

Sammantaget utgår jag från en övergripande läsning av de båda böckerna, med nedslag i specifika avsnitt som valts ut för mer djupgående analys. Urvalen grundar sig på framträdande resonemang i uppsatsens teoriavsnitt. I *A Theory of the Drone* anlägger Chamayou ett filosofiskt perspektiv i studien av beväpnade drönare. Något som leder att delar av hans verk glider in i en mer etiskmoralisk och juridisk debatt. Det är dock inte dessa avsnitt som utgör studiens primära fokus. Chamayou granskar även i flera andra aspekter av UCAVs. Utifrån teoriavsnittets resonemang fokuseras primärmaterialet till de delar som behandlar distans, övervakning och förskjutningen från krig till en militariserad ”manhunt”. Sammantaget innefattar underlaget kapitel 1,3-8 och resulterar sammantaget ca 70 sidor.

Singer är strateg och Senior fellow på the New American Foundation. Därtill har han arbetat som rådgivare inom olika forum i den amerikanska politiken, inte minst i anslutning till militären.¹⁶ Framförallt driver Singer tesen att obemannad robotteknik ger upphov till en revolution i militärteknik (RMA), vilket revolutionerar krig. Singer lyfter i sin bok, precis som Chamayou, flera olika aspekter gällande robotteknikens utveckling. Allt från juridiska implikationer, till robotindustrins vinster och civil påverkan, diskuteras i bokens dryga 400 sidor. De delar som granskas mer ingående i uppsatsens analys är utvalda då de explicit berör UCAVs, RMA, krigets mål och orsaker, samt hur obemannad robotteknik bör förstås i relation till krig i politisk mening. Även om Singer till viss del talar om robotteknik runt om i världen centreras stora delar av hans projekt, som Chamayous, till obemannad robotteknik i en amerikansk kontext.

2.2 Källkritiska reflektioner

---

¹⁵ Singer, 2009, s. 12.

¹⁶ Wired for War. ”Author”. <https://wiredwar.pwsinger.com/author/> (Hämtad 2017-04-15).

En gemensam begränsning för primärmaterialet är att det är centrerat till två specifika författare och därmed inte kan ge upphov till slutsatser av mer generell karaktär. Till detta hör också att de båda böckerna innehåller personliga ställningstaganden. Något som framförallt är framträdande i Chamayous kritiska granskning. Dock ligger det inte i uppsatsens syfte att täcka ett material som ger uttryck för allmänna antaganden. Istället är målet att genomföra en studie som förenar olika sätt att förstå samspelet mellan obemannad robotteknik och krig i en och samma diskussion, med målet att bredda förståelsen för hur robotteknik påverkar vad som är krig.

En annan aspekt att ha i åtanke är att de två inläggen är skrivna vid olika tidpunkter. Även om det bara skiljer några år mellan böckerna innebär detta att debatten om UCAVs såg något annorlunda ut när respektive bok skrevs. Tidsaspekten blir tydlig då Chamayou vid ett tillfälle hänvisar till Singers bok.¹⁷ Detta anser jag dock inte vara ett problem då denna del av Chamayous bok inte ingår i analysen.

2.3 Sekundärmaterial

Resterande material i uppsatsen består av rapporter, artiklar och akademiska texter från flera olika diskurser, med målet att uppnå en inkluderande analys. Då litteraturen om krig är väldigt omfattande har tydliga avgränsningar varit nödvändiga. Framförallt har litteraturen fokuserats till nutida författare som har en sociologisk utgångspunkt i sitt resonemang gällande ett paradigmskifte i krig. Litteratur som berör UCAVs, annan obemannad teknik och tidigare tekniska utvecklingar i krig, har hämtats från olika forskningsfält för att få en mångsidig bild av teknik i krig. Därtill har kompletterande perspektiv på krig och obemannad robotteknik hämtas från officiella organ i form av FN och EU, för att ge en inblick i det internationella ramverket.

---

¹⁷ Chamayou, 2015, s. 214-215.

3 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Litteraturöversikten presenterar den tidigare forskning och litteratur som ligger till grund för uppsatsens sammantagna studie. Avsnittet är uppdelat i tre kategorier; krigets ontologi, teknik i krig och beväpnade drönare.

3.1 Krigets ontologi

Ett centralt begrepp i uppsatsen är krigets *ontologi*, vilket jag i linje med Astrid H.M. Nordin & Dan Öberg tolkar som ”vad krig är”¹⁸.

Det finns en uppsjö forskning som på olika sätt resonerar över vad krig är och hur detta fenomen bör studeras. En författare som lagt grunden för mycket av förståelsen för det moderna krigets ontologi är Carl von Clausewitz¹⁹. Clausewitz uppfattar krig som en social aktivitet, där målet är att med våld tvinga motståndaren att göra det man vill.²⁰ Enligt Nordin & Öbergs formars stora delar av den västerländska bilden av krig fortfarande av Clausewitzs tankar på krig som en ömsesidig *strid* mellan två antagonistiska parter, även om praktiken allt oftare visa på något helt annat.²¹ Nordin & Öberg menar att Clausewitz synsätt återfinns inom olika forskningsfält och genererar en gemensam kontext där våldshandlingar får mening. Samtidigt understryker de i artikeln *Targeting the Ontology of War: From Clausewitz to Baudrillard*²² att en oföränderlig tilltro till Clausewitz klassiska modell riskerar att skapa blinda fläckar i förståelsen för hur krig utvecklas och tar sig nya uttryck.²³ Genom att frångå Clausewitz modell i sin analys

---

¹⁸ Astrid H.M. Nordin & Dan Öberg, ”Targeting the Ontology of War: From Clausewitz to Baudrillard.”, *Millenium Journal og Intrenational Studies*, Vol. 43(2), 392-410, 2015, s. 392.

¹⁹ Carl Von Clausewitz, *Om kriget*, Bonnier fakta, Stockholm, 1991.

²⁰ Mary Kaldor, *New & old wars: organized violence in a global era*, 3. , Polity Press, Cambridge, 2012, s. 15, 17.

²¹ Nordin & Öberg, 2015, s. 396-397, 408.

²² Nordin & Öberg, 2015.

²³ Nordin & Öberg, s. 393, 401, 408.

utmanar Nordin & Öberg tanken på att det enbart finns *en* krigets ontologi (*ett* sätt att förstå vad krig är), och uppmanar till att finna flera olika ontologier.²⁴ Detta är något jag tar vara på i min studie genom att sätta *olika* teoretiska perspektiv på obemannad robotteknik och krig i dialog med varandra, för att se hur tekniken utmanar krigets ontologi.

Viljan att utmana Clausewitz klassiska modell är inte något för Nordin & Öberg unikt. Förändringar i krigets natur, nya infallsvinklar och teknikens utveckling, är några av de aspekter som lett till alternativa perspektiv på krig.²⁵

Även om uppsatsen avser finna alternativa synsätt på krigets ontologi, har jag i den vidare litteratursökningen tagit vara på Clausewitz uppfattning att krig är ett *socialt* fenomen. I *The Sociology of War and Violence* argumenterar Siniša Malešević för att organiserat våld inte är något för människan naturligt, utan kräver intensiv social aktivitet. För att förstå krig måste vi förstå det sociala, något som inte alltid är självklart inom alla forskningsfält.²⁶ Enligt Malešević bör dagens krig fortfarande betraktas som moderna krig, där grunden för storskaligt våld utgörs av två primära processer: social organisation i form av *byråkratisering* och förmågan att legitimera våldet genom *ideologisering*.²⁷

Ett synsätt som i linje med Malešević ser till samhällets vikt i krig, men som betonar ett paradigmskifte i krig från moderna till något fundamentalt nytt, kallas ”New Wars”. Patrick A. Mello förklarar detta som en löst sammanhållen teoribildning, som trots individuell variation förenas genom fem karaktärsdrag: urholkningen av statens monopol på våld, den politiska ekonomin av nya krig, de nya krigens asymmetri, nya krig som identitetsbaserade krig, samt terrorism inom ramen för nya krig.²⁸ Karaktärsdragen återfinns i olika utsträckning hos en rad teoretiker som alla delar uppfattningen att dagens krig är distinkt annorlunda än 1900-talets moderna krig.

Malešević motsätter sig detta paradigmskifte genom att argumentera för att det inte skett någon förändring i krigens grundläggande mål och orsaker, samt att storskaligt

---

²⁴ Nordin & Öberg, s. 394, 406-409.

²⁵ Caroline Holmqvist, ”Undoing War: War Ontologies and the Materiality of Drone Warfare”, *Millennium: Journal of International Studies*, 41(3), 535-552. James Der Derian, ”Virtuous war/virtual theory”, *International Affairs*, 76, 4, 771-788, 2000.

²⁶ Siniša Malešević, *The Sociology of War and Violence*, Cambridge University Press, 2010, s. 2-4.

²⁷ Malešević, 2010, s. 4, 6-7, 10, 14.

²⁸ Patrick A. Mello, ”In search of new wars: The debate about a transformation of war.”, *European Journal of International Relations*, 16(2), 297-309, 2010, s. 297.

våld fortfarande är beroende av byråkratisering och ideologisering.²⁹ På så vis uppvisar Maleševic likheter med Clausewitz modell för krig. Dock tydliggör Maleševic att världen har förändrats sedan 1900-talet. Inte minst då territoriell expansion, kolonialism och imperialism förlorat sin legitimitet som orsak för krig. Dessutom menar Maleševic att dagens krig utspelar sig i en historiskt ny kontext, där teknisk utveckling möjliggör för så kallade ”superstater” att förlita sig på sofistikerad teknik för att föra vad han benämner som ”hit and run wars”.³⁰

Sammantaget anser jag att Maleševic presenterar relevanta resonemang när det kommer till vikten av det sociala i krig. Emellertid anser jag dock att hans uppfattning om vad som är krig inte lyckas fånga dagens konflikter lika väl som teorier om ”nya krig”. Därför utgår uppsatsens teori från studier som argumenterar för att det skett ett paradigmskifte från moderna krig till något fundamentalt nytt.³¹ Med inspiration från Mellos artikel och Maleševics utvärdering av fenomenet ”nya krig” centreras uppsatsens teoretiska perspektiv till Mary Kaldor, Herfried Münkler och Martin Shaw. Primärt utgår jag från hur Kaldor och Münkler diskuterar de ”nya krigens” orsaker, mål och medel, samt Shaws argumentation gällande ”risköverföringskrig”, för att anlägga ett sociologiskt inriktat perspektiv på krig i uppsatsens analys. En fördjupad redogörelse av respektive teoretiker följer i teoriavsnittet.

3.2 Teknikens roll i krig

Teknikens roll *i och för* krig har gett upphov till mycket forskning inom en rad olika ämnesområden.³² Meit Gurcan påtalar i sin artikel *Drone warfare and contemporary*

---

²⁹ Maleševic, 2010, s. 329-330.

³⁰ Maleševic, 2010, s. 329.

³¹ Mary Kaldor, *New & old wars: organized violence in a global era*, 3., Polity Press, Cambridge, 2012, s.9, Herfried Münkler, *The new wars*, Polity, Oxford, 2004, s. 2. Martin Shaw, *The new Western way of war: risk transfer war and its crisis in Iraq*, Polity Press, Cambridge, 2005, s. 4-5.

³² Metin Gurcan, ”Drone warfare and contemporary strategy making: Does the tail wag the dog?”, *Dynamics of Asymmetric Conflict*, 6:1-3, 153-167, 2013, s. 153,164. Michael Mayer, ”The new killer drones: understanding the strategic implications of next-generation unmanned combat aerial vehicles.”, *International Affairs*, 91: 4, 765–780, 2015. Stephanie Carvin, ”Getting drones wrong”, *The International Journal of Human Rights*, 19:2, 127-141, 2015. Andrew Latham, ”Warfare Transformed: A Braudelian Perspective on the ‘Revolution in Military Affairs’”, *European Journal of International Relations*, Vol. 8(2), 231–266, 2002, s. 231.

*strategy making: Does the tail wag the dog?*³³ att förhållandet mellan strategi, politik och teknik länge varit föremål för diskussion, inte minst i anslutning till kärnvapnets utveckling.³⁴ Vidare konkluderar han i linje med Micheal Mayer att teknik och samhälle påverkar varandra och att vi ännu inte kan veta vad allt mer självständig teknik i krig kommer innebära.³⁵ Dessa resonemang ligger till grund för uppsatsens syfte att granska hur obemannad teknik påverkar vad som är krig.

Ett omfattande forskningsområde när det kommer till teknikens roll i krig utgörs av RMA (revolution in military affairs). Till stor del fokuserar delar av dessa studier på hur informationsteknikens utveckling varit central för att effektivisera och förbättra krigsföringen.³⁶ I *Warfare Transformed: A Braudelian Perspective on the 'Revolution in Military Affairs'*³⁷ argumenterar Andrew Latham dock för att det finns lite samstämmighet i vad forskare menar med RMA, vilken period som inbegrips och vilka de bakomliggande orsakerna är.³⁸ Centralt för uppsatsen är att Latham kritiserar en överdriven fokusering på revolutioner i *krigsföringen* och att det inte går att se krig som något linjärt. Istället föreslår han i linje med uppsatsens teoretiska perspektiv att man måste se till de sociala, kulturella och politiska strukturer som definierar krigets natur och mål i en given era.³⁹ Latham kopplar samman krig med transnationalisering av ekonomi och mediakommunikation, vilket han menar får långtgående effekter för den moderna staten som inte längre är i centrum. I den globaliserade världen finns det nya aktörer och mål i krig, trots att det fortfarande lever kvar delar av ”gamla krig”.⁴⁰ Detta öppnar upp för att diskussionen om RMA måste sättas i en social kontext, vilket ofta undviks i de militärstrategiska studier som dominerar forskningen gällande RMA. Vikten av att se till samhällets utveckling för att förstå effekterna av en revolution i militärteknik, ligger delvis till grund för mitt val Peter W. Singer som en del av uppsatsens primärmaterial.

---

³³ Gurcan, 2013.

³⁴ Gurcan, 2013, s. 153,164.

³⁵ Gurcan, 2013, s.164 Mayer, 2015, s. 779-780.

³⁶ Gurcan, 2013, s.155. Serhat Burmaoglu & Ozcan Saritas, ”Changing characteristics of warfare and the future of Military R&D”, *Technological Forecasting & Social Change*,116. 151–161, 2017.

³⁷ Latham, 2002.

³⁸ Latham, 2002, s. 232.

³⁹ Latham, 2002, s. 236,241, 258

⁴⁰ Latham, 2002, s. 255, 257-258, 260.

3.3 Beväpnade drönare

Den ökande användningen av beväpnade drönare har lett till mycket diskussion och forskning de senaste årtiondena. Med undantag för Singers bok är annan obemannad robotteknik inte lika omskriven. För människorättsvetare, politiska teoretiker, policymakare och jurister handlar det primärt om huruvida UCAVs i och utanför krig är legitima, etiska och förenliga med internationella normer.⁴¹ Därtill har mycket forskning fokuserats till beväpnade drönares fördelar och nackdelar.⁴²

En författare som på ett intressant sätt sammankopplar beväpnade drönare med mänskliga rättigheter ur ett sociologiskt perspektiv är Chetan Bhatt. I *Human Rights and the Transformations of War*⁴³ driver Bhatt tesen att beväpnade drönare, robotrevolution och irreguljära krig inte bara har revolutionerat krigsföringen, utan utmanar mycket av den konventionella förståelsen av moderna krig.⁴⁴ Särskilt relevant för uppsatsen är att Bhatt argumenterar för att föreställningar om vad som utgör en krigszon, civilas formella status i krig, och den moderna staten, förändrats och därmed innebär viktiga utmaningar för mänskliga rättigheter. För att klara av dessa utmaningar uppmanar han till en expanderad disciplinär analys bortom de normativa juridiska och moraliska former som mänskorättsliga studier ofta tagit.⁴⁵

Gemensamt för majoriteten av forskningen gällande UCAVs är att detta i sig inte är en revolutionerande *ny* teknik. UCAVs har historiska rötter och många likhet med tidigare vapenutvecklingar så som stridsvagnen, flygbombningar, och kärnvapen.⁴⁶ Vad som istället är nytt är den utsträckning som den *används*⁴⁷. Därtill understryker Rote &

---

⁴¹ Chetan Bhatt, "Human Rights and the Transformations of War", *Sociology*, 46(5) 813–828, 2012. Michael Walzer, "Just & Unjust Targeted Killing & Drone Warfare", *Daedalus*, Vol. 145, No. 4, 12-24, 2016. Medea Benjamin, *Drone warfare: killing by remote control*, fully rev. and upd. ed., New York, NY, London, 2013. Pelagio V. Jr. Palma, "Drone Technology: Paving the War to a More Humane War", *Ateneo Law Journal*, Vol 60:511, 2015. Mayer, 2015.

⁴² Palma Jr, 2015, s. 513-515, 520. Benjamin, 2013, s. 146-147, 15-152, 155. Jovana Davidovic, "Should the Changing Character of War Affect Our Theories of War?", *Ethic Theory Moral Prac*, 19:603–618, 2016. s. 611.

⁴³ Bhatt, 2012.

⁴⁴ Bhatt, 2012, s. 819.

⁴⁵ Bhatt, 2012, s. 815, 819.

⁴⁶ Gurcan, 2013. Stephanie, 2015. Dawn L Rothe & Victoria E Collins, "The Normality of Political Administration and State Violence: Casuistry, Law, and Drones", *Crit Crim*, 22:373–388, 2014.

⁴⁷ Carvin, 2015, s.127-128, 132-133.

Collins att UCAVs följer samma mönster som andra vapen där man försöker normalisera nya former av statligt våld genom redan befintliga ramverk.⁴⁸

Det är i den pågående debatten om beväpnade drönare som jag finner Chamayous bok intressant att granska mer ingående. Filosofen och juridikexperten Jean-Baptiste Jeangène Vilmer har riktat kritik mot Chamayou. Främst handlar det om skepsis mot Chamayous ställningstagande mot beväpnade drönare, mycket på grund av hans uttalade aktivistiska position. Vidare anser Vilmer att Chamayous projekt är snedvridet, politiskt motiverat och ofullständigt då beväpnade drönare används som ett svepskäl för att diskutera och fördöma amerikansk försvarspolicy gällande målinriktat dödande.⁴⁹ Detta då Chamayou nästan uteslutande fokuserar på USA och utelämnar andra länders användning av drönarteknik.

---

⁴⁸ Rote & Collins, 2014, s. 373-374, 383-384.

⁴⁹ Jean-Baptiste Jeangène Vilmer, Books and ideas hemsida "An Ideology of the Drone", 2014-11-06, <http://www.booksandideas.net/An-Ideology-of-the-Drone.html#.VGJF22AuhLs.facebook> (hämtad 2017-01-25).

4 Teori

Här presenteras uppsatsens teoretiska perspektiv som argumenterar för att dagens krig innebär ett paradigmskifte från moderna krig till en fundamentalt ny form av krig. Teorin framhäver hur globaliseringen utgör en grundläggande aspekt i detta skifte. Därtill reflekterar teorin över teknikens roll i krig.

4.1 Ett paradigmskifte i krig

Uppsatsens teori består av delar av Mary Kaldors resonemang i *New and old wars: organized violence in a global era*⁵⁰. Utdrag ur Herfried Münklers bok *The New Wars*⁵¹. Samt delar av Martin Shaws diskussion i *The new Western way of War*⁵².

Mary Kaldor och Herfried Münkler är två teoretiker som format grundsynen på ”nya krig”⁵³. Primärt tar jag vara på hur Kaldor och Münkler diskuterar de nya krigens orsaker och mål på plats där krig bryter ut. Även om både Kaldor och Münkler betonar att nya krig är ett globalt fenomen, centreras stora delar av deras projekt till Mellanöstern, Asien och Östeuropa.⁵⁴ För att tydliggöra Västs roll i de nya krigen kompletteras teorin med Shaws diskussion om risköverföringskrig, där framförallt USA utgör en viktig aktör.⁵⁵

Tillsammans argumenterar teorin för att det de senaste årtiondena skett ett paradigmskifte i krig från 1900-talets moderna krig, till en fundamentalt ny form av krig. Avgörande för detta skifte är en intensifierad globalisering. Därtill reflekterar teorin över teknikens roll i detta paradigmskifte. Det som förenar de tre teoretikerna är att de

---

⁵⁰ Mary Kaldor, *New & old wars: organized violence in a global era*, 3., Polity Press, Cambridge, 2012.

⁵¹ Herfried Münkler, *The new wars*, Polity, Oxford, 2004.

⁵² Martin Shaw, *The new Western way of war: risk transfer war and its crisis in Iraq*, Polity Press, Cambridge, 2005.

⁵³ Patrick A. Mello, ”In search of new wars: The debate about a transformation of war.”, *European Journal of International Relations*, 16(2), 297-309, 2010.

⁵⁴ Kaldor, 2012, s. 1, 7, 13, 51. Münkler, 2005, s. 1-3.

⁵⁵ Shaw, 2005, s. 1-3, 47.

alla fokuserar på sociala processer som grundläggande för ett paradigmskifte i krig. Teorin står på så vis i kontrast till uppsatsens primärmaterial som istället inriktar sig på hur obemannad teknik påverkar krig. Teorins utgångspunkter ligger till grund för urvalet av vilka delar av primärmaterialen som granskas mer ingående i uppsatsens analys.

4.2 Globalisering

En utgångspunkt är att krig idag, eller organiserat våld av politisk natur som Kaldor kallar det, innebär en utsuddning av gränserna mellan krig, organiserad brottslighet och kränkningar av mänskliga rättigheter.⁵⁶ Därtill är det, som Münkler påtalar, sällan möjligt att urskilja en tydlig början eller slut på krig, vilket särskiljer dagens krig från moderna krig på 1900-talet.⁵⁷

En avgörande orsak till dessa förändringar är den tilltagande globaliseringen. Genom allt mer välutvecklad informationsteknologi har jordens befolkning blivit en del av ett internationellt politiskt, ekonomiskt, militärt och kulturellt samspel.⁵⁸ Detta är i sig självt ingen radikalt ny tanke. Men vikten av att se till sociala processer för att förklara krigets utveckling är något jag i linje med teorin anser vara högst relevant för att nå en djupare förståelse för dagens krig. Globaliseringen har enligt teorin gett upphov till ett antal centrala förändringar som tillsammans lett till ett paradigmskifte i krig.

4.2.1 Transnationell ekonomi och krigets nya aktörer

En förändring är att en del av krigets uppkomst, och framförallt långdragenhet, är av ekonomisk natur. Både Kaldor och Münkler argumenterar för att den allt mer transnationella ekonomin blivit en tydlig sponsor i krig. Staters urholkade våldsmonopol och nya ickestatliga aktörer i krig innebär att krig inte längre enbart utkämpas mellan stater. Därför finns det inte längre ett beroende av nationellt stöd för krig, där hela samhällen ställs om till en krigs-ekonomi.⁵⁹

---

⁵⁶ Kaldor, 2012, s. 1-2, 9, 12.

⁵⁷ Münkler, 2005, s. 11-12.

⁵⁸ Kaldor 2012, s. 4-5.

⁵⁹ Kaldor, 2012, s. 5-6, 94, 117. Münkler, 2005, s. 1.

Istället finansieras dagens krig genom flera olika kanaler så som plundring, svarta marknaden, externa sympatisörer, naturtillgångar, samt förskingrade pengar från humanitärt stöd. Denna form av finansiering ger i sin tur ett välstånd och en maktposition för de stridande parterna, vilket indikerar ekonomiska motiv för att hålla krig vid liv.⁶⁰

Münkler kallar detta globaliseringens baksida, som bland annat symboliseras av arbetslöshet, en fragmenterad stat och en decentraliserad administration.⁶¹

Betydelsen av nya aktörer i krig är således en annan förändring som följer av globaliseringen. Enligt Kaldor består aktörerna av paramilitära grupper, lokala krigsherrar, förbrytarligor, polisstyrkor, legotrupper och reguljära arméer.⁶² Det är dock inte bara ekonomiska motiv som driver den nya aktörerna. Kaldor argumenterar för att dagens krig skiljer sig från moderna krig då ickestatliga aktörer drivs ett nytt mål i form av en exkluderande identitetspolitik.⁶³ Identitetspolitiken ligger därtill till grund för de nya aktörernas medvetna strategi att attackera civila för att sprida rädsla och hat.⁶⁴

Münkler diskuterar, som Kaldor är inne på, att det skett en omställning för civila i krig. Centralt är att färre militära mål i krigets epicentrum innebär en ökad utsatthet för civila.⁶⁵ Shaw argumenterar för att civila likväl påverkas av Västs sätt att föra krig. Enligt Shaw finns det en önskan att undvika civila offer, men trots detta överförs risken på just civila, då samhället i Väst inte längre tolererar militära offer.⁶⁶ Därtill betonar Shaw att väststater allt oftare utgör en sekundär part i krig. Samtidigt menar han att det är just väststaterna som stipulerar krigets lagar och värderar av vad han kallar ”livsrisker” mellan militär och civila.⁶⁷

4.2.2 En förändrad syn på territorium och medias roll i krig

Ytterligare en förändring som följer av globaliseringen är att de nya aktörerna i den globala eran har helt andra spelplaner än i de moderna krigens nationsbundna frontkrig. Globaliseringen medför att territoriell bundenhet minskat markant. Något som Kaldor

---

⁶⁰ Kaldor, 2012, s.10. Münkler, 2005, s. 8, 10, 76-77, 92.

⁶¹ Münkler, 2005, s. 7-8, 10, 13, 95.

⁶² Kaldor, 2012, s. 9-10, 96.

⁶³ Kaldor, 2012, s. 7-8, 79-81, 86-87.

⁶⁴ Kaldor, 2012, s. 9.

⁶⁵ Münkler, 2005, s. 14.

⁶⁶ Shaw, 2005, s. 84-85.

⁶⁷ Shaw, 2005, s. 50, 71, 97.

förklarar som att dagens krig innebär en myriad av transnationella förbindelser, inte minst ekonomiskt.⁶⁸

Shaw förklarar samma fenomen med att det finns en vilja att föra krig långt hemifrån och på så sätt återupprätta tydliga gränser mellan krig och fred, vi och dem. Samt för att bevara en mindre blodig bild av krig och på så sätt skapa legitimitet för ett fortsatt krig.⁶⁹

Vidare argumenterar både Shaw och Münkler för att internationell media utgör en väsentlig del i globaliseringen, då massmedia har en allt viktigare funktion när det kommer till att legitimera krig.⁷⁰ Enligt Shaw hör detta samman med förmågan och viljan att föra mindre synligt blodiga krig på distans. Detta hör i sin tur ihop med Shaws huvudtes som innebär att dagens krig är att betrakta som risköverföringskrig, där risk flyttas från västerländsk militär till lokal civilbefolkning för att behålla politisk makt på hemmaplan.⁷¹

4.3 Teknikens roll i ett paradigmskifte i krig

Teorin uppmärksammar också teknikens roll i krig när det kommer till *hur* krig förs. Shaw lyfter RMA som ett specifikt sätt att se på krig. Samtidigt tydliggör han att ”ny” vapentechnik är ett medel som kommer av samhällsförändring och det som möjliggör dagens risköverföringskrig, inte det som lett till ett paradigmskifte i krig.⁷² I linje med Shaw menar Kaldor att teknisk utveckling i krig är viktig, men inte så att det förändrar krig i grunden. Istället argumenterar hon med fokus på USAs användande av UCAVs och annan robotteknik för att dagens krig använder ”ny” teknik för att utkämpa ”gamla, moderna krig”, där det ledande är att besegra och slå ut fienden. En strategi som enligt Kaldor inte ändrats markant sedan andavärldskriget. Oavsett benämningen på utveckl-

---

⁶⁸ Kaldor 2012, s. 10-11, 13, 51.

⁶⁹ Shaw, 2005, s.77-78.

⁷⁰ Münkler, 2005, s. 25-26, 28. Shaw, 2005, s. 9, 11, 47, 55-56, 75, 80.

⁷¹ Shaw, 2005, s. 71-72, 79-80, 82-83, 88.

⁷² Shaw, 2005, s. 33-35, 87-88.

ingen (Airland Battle, RMA eller Defence Transformation) bygger strategin på en kombination av flygbombningar från distans och snabba offensiva manövrer.⁷³

Därtill understryker Kaldor att detta är ett stort problem, då dagens interventioner misslyckas eftersom grundläggande samhällsliga förändringar i nya krig inte tas i full beaktning.⁷⁴

4.4 Kritiska reflektioner

Siniša Malešević lyfter att både Shaw och Kaldor bidragit med insiktsfulla resonemang vilka sätter fokus på hur dagens konflikter är en del av strukturella förändringar på makronivå. Dock kritiserar han deras syn på ett paradigmskifte i krig och menar att deras argument är byggda på skakiga grunder.⁷⁵

En annan kritik kommer från Errol A. Henderson & J. David Singer som menar att ”nya krig” som samlingsbegrepp enbart är ”gamla krig” som fått nya namn.⁷⁶ I linje med Malešević understryker Henderson & Singer att krigens mönster har förändrats över tid, men att detta inte innebär att det skett ett skifte i vad som är krig, då krigens mål inte förändrats i grunden.⁷⁷ Därtill ifrågasätter Henderson & Singer vad det är som är nytt när det kommer till krigets aktörer, krigsföring och civilas roll.⁷⁸ Vidare påtalar Patrick A Mello att mycket av kritiken mot ”nya krig” handlar om bristande empirisk validitet i argumenten för att dagens krig är något fundamentalt nytt.⁷⁹

---

⁷³ Kaldor, 2012, s 151-152, 154-155, 166, 179.

⁷⁴ Kaldor, 2012, s. vii, 152, 179-181.

⁷⁵ Siniša Malešević, *The Sociology of War and Violence*, Cambridge University Press, 2010, s. 319.

⁷⁶ Errol Henderson & David J. Singer, "New Wars" and Rumors of "New Wars", *International Interactions*, 28:2, 165-190, 2002, s. 165-166.

⁷⁷ Henderson & Singer, 2002, s. 165-166. Malešević, 2010, s. 314.

⁷⁸ Henderson & Singer, 2002, s. 166.

⁷⁹ Mello, 2010, s. 305.

5 Metod

Metodavsnittet redogör för hur studien genomgående ägnar sig åt en textnära och noggrann läsning, inspirerad av Helge Jordheim. Därtill introduceras kvalitativ innehållsanalys med deduktiv utgångspunkt som en kompletterande strategi när det kommer till vilka delar av primärmaterialet som undersöks i uppsatsens analys.

5.1 Läsningens vetenskap

Genom hela uppsatsen utgår jag från Helge Jordheims bok *Läsningens vetenskap*⁸⁰ för att metodiskt ta mig an en text, eftersom jag fäster stort vikt vid mitt förhållningssätt till litterära källor. Centralt är att genom noggrann och textnära läsning se till samspelet mellan språk och historia i de texter som hanteras.⁸¹ Som Jordheim understryker är språket aldrig neutralt utan en ”aggregation av andra människors och andra tiders definitions- och användningssätt”⁸². Detta innebär att jag vid min läsning av framförallt teori och primärmaterial ser till hur de förhåller sig till olika begrepp, samt om det finns tydliga hänvisningar till den kontext där de befinner sig. Dessutom utgår jag övergripande från att varje läsning av en text ger upphov till en ny läsning, där språk och historia blandas samman.⁸³

Jordheim visar i sin bok ett antal kompletterade strategier för att fördjupa läsningen. Ingen av dessa strategier är direkt tillämplig i uppsatsens analys. Istället kompletteras metoden med grunder för en kvalitativ innehållsanalys som ett sätt att tydliggöra hur urvalet av centrala delar i primärmaterialet gått till.

---

⁸⁰ Helge Jordheim, *Läsningens vetenskap: utkast till en ny filologi*, Anthropos, Gråbo, 2003.

⁸¹ Jordheim, 2003, s. 31-32.

⁸² Jordheim, 2003, s. 17.

⁸³ Jordheim, 2003, s. 272.

5.2 Kvalitativ innehållsanalys

I den aktuella uppsatsens fall har är essentiellt att finna en kompletterande metod som bidrar till att utkristallisera essentiella delar i ett omfattande primärmaterial. Detta för att ge svar på vilka centrala resonemang som går att finna hos Chamayou och Singer gällande obemannad robotteknik och krig. Samt besvara hur detta utmanar och samspelar med teorins syn på krig.

I linje med Ji Young Cho & Eun-Hee Lees artikel *Reducing Confusion about Grounded Theory and Qualitative Content Analysis: Similarities and Differences*⁸⁴ utgår jag från att denna typ av frågeställningar lämpligen besvaras genom *kvalitativ innehållsanalys*, då det innehåller frågor i linje med *hur* och *vad*.⁸⁵ Kvalitativ innehållsanalys handlar om att beskriva textinnehåll på ett systematiskt sätt och därmed möjliggöra mer djupgående och komplexa analyser, med ett ökat fokus på *tolkningar* av materialet. Förutom att möjliggöra mer subjektiva tolkningar av ett material har kvalitativ innehållsanalys även styrkan att hantera explicita (manifest innehåll), så väl som, underliggande meningar (latent innehåll) i det som undersöks.⁸⁶

Enligt Cho & Lee finns det en bristande konsensus i vad en kvalitativ innehållsanalys ska innehålla och hur den ska gå till, men att det exakta tillvägagångssättet med framgång kan konstrueras av studiens författare för att passa den vägledande frågeställningen på bästa möjliga sätt.⁸⁷ Detta är något jag tar vara på genom att frångå den strikta kodning av material som kvalitativ innehållsanalys medför.⁸⁸ Istället utgår jag enbart från ett deduktivt tillvägagångssätt där jag låter uppsatsens sammantagna teori styra vilka aspekter som anses väsentliga att ta ut i primärmaterial för en vidare analys.⁸⁹ Detta genom att först utkristallisera ett antal bärande argument hos Mary Kaldor, Herfried Münkler och Martin Shaw som gör gällande att det skett ett paradigmskifte från moderna krig till en ny form av krig. Därtill ser jag till hur teorin beskriver teknikens roll i paradigmskiftet i krig. Detta vägleder min samlade läsning av primärmaterial

---

⁸⁴ Ji Young Cho & Eun-Hee Lee, "Reducing Confusion about Grounded Theory and Qualitative Content Analysis: Similarities and Differences", *The Qualitative Report* Volume 19, Article 64, 1-20. 2014.

⁸⁵ Cho & Lee, 2014, s. 6. Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl, Lund: Studentlitteratur, 2012, s. 54.

⁸⁶ Bergström & Boréus, 2012, s. 49-51. Cho & Lee, 2014, s. 3-5.

⁸⁷ Cho & Lee, 2014, s. 5.

⁸⁸ Cho & Lee, 2014. Bergström & Boréus, 2012.

⁸⁹ Cho & Lee, 2014, s. 4.

och hjälper mig att plockat ut ett antal bärande argument hos Chamayou och Singer att använda för analys. Primärmaterialets huvudsakliga argument presenteras som citat *och* i löpande text.

Granheim & Lundman uttrycker viss kritik mot att plocka ut hela citat för analys då citatens essens riskerar att gå förlorad när hela textutsnitt presenteras.⁹⁰ Min uppfattning är att jag i motverkar detta genom att använda både citat och skriven text som analysenheter i analysen.

---

⁹⁰ U.H. Graneheim. & B. Lundman, "Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness", *Nurse Education Today*, 24, 105–112, 2004.

6 Analys

6.1 Teknikens påverkan på krig

Både Peter W. Singer och Grégoire Chamayou diskuterar i sina böcker hur obemannad robotteknik påverkar fenomenet krig. Dock skiljer sig deras primära fokus markant. Chamayou har i sin bok ett exklusivt fokus på beväpnade drönare och målinriktat dödande, medan Singer engagerar sig i en bredare studie av obemannad robotteknik, där beväpnade drönare utgör *en* central aspekt.⁹¹ Ett citat som jag anser sammanfattar Singers ståndpunkt på ett tydligt sätt är

Each time I perused the Sharper Image catalog or read a report mentioning a drone taking out a terrorist camp in Afghanistan, I felt myself living at the time of the most important weapons development since the atomic bomb. One could even argue that the rise of these digital warriors is more significant, in that robotics alters not merely the lethality of war, but the very identity of who fights it. The end of humans' monopoly on war surely seemed something momentous, which historians would talk about centuries from now, if humankind is so lucky to still be around.⁹²

Först och främst visar Singer genom hänvisning till beväpnade drönare och ”digital warriors” att obemannad robotteknik av *olika* slag har stor betydelse för krig som fenomen. Detta ger i sin tur upphov till frågan vad som faktiskt ingår under begreppet robotteknik? I boken understryker Singer att det inte finns någon fullständig konsensus i vad som definierar en robot. Förenklat förklarar Singer robotar som mänskligt byggda maskiner med tre huvudkomponenter; sensorer, processorer (artificiell intelligens) och effektorer. Enligt Singer krävs alla tre för att maskinen ska räknas som en robot.⁹³

En annan relevant aspekt som följer av ovanstående citat är att Singer tar upp atombomben som ett tidigare exempel på vapentechnik som haft revolutionerande påverkan på krig. Detta är relevant då det i linje med annan forskning visar på att det under

---

⁹¹ Singer, 2009 s. 32, 41. Chamayou, 2015, s. 11-12.

⁹² Singer, 2009, s. 10.

⁹³ Singer, 2009, s. 67.

historien skett en rad tekniska utvecklingar som fått långtgående effekter för politiskt våld av politisk natur.⁹⁴ Något som i sin tur indikerar att det är väsentlig att ta teknikens roll på allvar när det kommer till att förstå förändringar i krig. Vad som blir framstående hos Singer är att introducerandet av allt mer autonoma robotar i krig riskerar att bryta det mänskliga monopolet på våldsutövning, vilket skulle vara något fundamentalt nytt i människans historia. Graden av autonomi mäts enligt Singer på en glidande skala och handlar inte enbart om mänsklig kontroll, utan också om hur roboten relaterar till omvärlden.⁹⁵ I linje med andra studier understryker Singer att människan ännu inte har tillgång till robotar helt utan mänsklig insyn och kontroll.⁹⁶ Samtidigt är det just robotteknikens ökande grad av självständighet utgör kärnan i Singers analys. Därför menar jag att hans resonemang är relevanta att ta på allvar redan nu, då som Singer uttrycker det

(...) the revolution in robotics is forcing us to reexamine what is possible, probable, and proper in war and politics. It is forcing us to reshape, reevaluate, and reconsider what we thought we knew before. That is the essence of revolution.⁹⁷

Genom att tala om ”revolution” tydliggör Singer ytterligare att robotteknikens utveckling innebär stora utmaningar för uppfattningen av och förhållandet till krig. Något som förtydligar Singers huvudtes att obemannad robotteknik utgör en omfattande revolution i krig. Tesen indikerar att det går att härleda Singers projekt till en större debatt gällande ”revolutions in military affairs” (RMAs)⁹⁸. Historiskt sett har RMA:n sammankopplats med en rad andra vapenutvecklingar så som maskingeväret, stridsvagnen och kärnvapen.⁹⁹ Vilka tekniska utvecklingar som bör betraktas som revolutionerande är dock omtvistat.¹⁰⁰ Jag finner Singers syn på RMA intressant eftersom den skiljer sig från mycket av litteraturen inom samma ämne.¹⁰¹ Singer argumenterar för att den obemannade robottekniken i krig innebär en oåterkallelig revolution, då tekniken har möjlighet att utmana det mänskliga monopolet på våldsutövning. Detta står i kontrast så kallad ”network-centric warfare”¹⁰² där det revolutionerande anses vara informationsteknikens framväxt.

---

⁹⁴ Singer, 2009, s. 182. Gurcan, 2013, s. 162, 164. Rothe & Collins, 2014, s. 374.

⁹⁵ Singer, 2009, s. 74.

⁹⁶ Singer, 2009, s. 75, 126-128, 134. M. Mayer s. 779-780.

⁹⁷ Singer, 2009, s. 430.

⁹⁸ Singer, 2009, s. 181.

⁹⁹ Gurcan, 2013. Carvin, 2015. Rothe & Collins, 2014

¹⁰⁰ Latham, 2002, s. 232.

¹⁰¹ Gurcan, 2013, s.155. Latham, 2002, s. 232.

¹⁰² Singer, 2009, s. 179-181. Gurcan, 2013, s.155. Burmaoglu & Saritas, 2017.

Enligt Singer har förbättrad informationsteknik möjliggjort dagens robotrevolution, men den utgör inte en revolution i sig själv.¹⁰³

Till skillnad från Singer som engagerar sig i en bredare utredning av olika former av obemannad robotteknik och RMA, fokuserar Chamayou enbart på beväpnade drönare. Chamayous projekt inbegriperUCAVs både *i* och *utanför* krig, vilket leder till att hans analys fäster stor vikt vid när, var och av vem tekniken används.¹⁰⁴ Även Singer resonerar kring olika aktörer och när robottekniken används, men hans studie fokuserar till skillnad från Chamayous på robotteknik *i* krig.

Chamayou presenterar ett perspektiv som i linje med uppsatsens övergripande frågeställning explicit ifrågasätter vad användningen av beväpnade drönare innebär för krigets ontologi.¹⁰⁵ Följande citat ger uttryck för en bärande del av Chamayous resonemang

This weapon extends and radicalizes the existing processes of remote warfare and ends up by doing away with combat. But in so doing, it is the very notion of "war" that enters into crisis. A central problem arises: if the "war of drones" is no longer quite warfare, what kind of "state of violence" does it amount to?¹⁰⁶

Detta tolkar jag som att Chamayou argumenterar för att beväpnade drönare har förmågan att utmana vår förståelse för vad som är krig. Därtill antyder citatet att Chamayou uppfattar attUCAVs trots sin epokgörande påverkan på krig som koncept, i sig inte är en helt oprövad teknik, utan att den bygger vidare på redan existerande processer i anslutning till storskaligt organiserat våld. Ett resonemang som följer majoriteten av tidigare studier av beväpnade drönare, som härleder drönartekniken tillbaka till andra världskriget.¹⁰⁷

Chamayous tes är alltså att beväpnade drönare som vapen och strategi utmanar och faller utanför det konventionella krigsbegreppet. På så sätt menar jag att han delvis delar Singers uppfattning om att obemannad teknik, i Chamayous fall specifiktUCAVs, påverkar krig som vi känner det idag. Men istället för att fokusera på huruvida detta innebär en RMA eller inte, utmanar Chamayou hela tanken på att denna typ av vapen är en del av krig och argumenterar istället för att det är ett medel för vad han kallar en

---

¹⁰³ Singer, 2009, s.191-194.

¹⁰⁴ Chamayou, 2015, s. 13.

¹⁰⁵ Chamayou, 2015, s. 17.

¹⁰⁶ Chamayou, 2015, s. 16-17.

¹⁰⁷ Chamayou, 2015, s. 27. Kaldor, 2012, s. 154.

”militarized manhunt”¹⁰⁸. Något han beskriver som en okonventionell strategi, eller rättare sagt doktrin, vilken aktualiserades i efterspelet av terrorattackerna den elfte september 2001 och som blivit ett signum för Obamaadministrationen. Där karaktärsdrag från krig blandas samman med övervakning av mer polisiär natur, utan att egentligen falla in under någon av kategorierna. Allt med målet att oskadliggöra individer som utgör ett potentiellt hot mot USA och dess befolkning.¹⁰⁹

6.2 Obemannade farkoster och krigets ontologi

Hittills förtydligar analysen Singers och Chamayous olika utgångspunkter när det kommer till hur teknik påverkar krig. Singer fokuserar primärt på hur obemannad robotteknik utgör en revolution i krig. Medan Chamayous projekt är av mer kritisk natur och ifrågasätter hela krigsbegreppet. Dessa perspektiv står i kontrast till uppsatsens teori som ger uttryck för att teknikens utveckling är relevant för hur krig förs, men att den inte ligger till grund för en förändring i vad som är krig.¹¹⁰ Istället utgår teorin från en sociologisk bakgrund när det kommer till förståelsen för ett paradigmskifte i krig. Enligt Shaw, Münkler och Kaldor bör skiftet från moderna krig till en ny form av krig förstås i ljuset av internationell globalisering. Det är denna samlade diskussion av olika teoretiska perspektiv som jag eftersökt för att skapa en mångdimensionerad bild av hur krig i grunden påverkas av den ökande användningen av UCAVs och annan obemannad robotteknik. Vidare följer en granskning av hur de olika infallsvinklarna sammanfaller och utmanar varandra.

En aspekt som följer av Chamayous resonemang gällande hur UCAVs lett till en militariserad ”manhunt” synliggörs i följande citat

A single decade has seen the establishment of an unconventional form of state violence that combines the disparate characteristics of warfare and policing without really corresponding to either, finding conceptual and practical unity in the notion of a militarized manhunt.¹¹¹

---

¹⁰⁸ Chamayou, 2015, s. 32.

¹⁰⁹ Chamayou, 2015, s. 14, 31-32, 34-35.

¹¹⁰ Shaw, 2005, s. 33-35, 87-88. Kaldor, 2012, s. 152.

¹¹¹ Chamayou, 2015, s. 32.

Här indikerar Chamayou att en militariserad jakt på fiender med hjälp av beväpnade drönare suddar ut gränsen mellan krig och polisiär verksamhet. På så sätt menar jag att han förstärker tesen om att UCAVs har förmågan att utmana förståelsen för vad som är krig. Vid en första anblick går det att ana en viss likhet med Kaldor som i sitt resonemang slår fast att dagens krig är en blandning av krig, brott mot mänskliga rättigheter och organiserad brottslighet. Analogin är att både Kaldor och Chamayou ger uttryck för att dagens konflikter skiljer sig från Clausewitz klassiska förståelse för moderna krig som strid mellan två antagonistiska parter.¹¹² Vad som dock skiljer Chamayou från Kaldor är att Kaldor fokuserar sin analys till krigshärjade platser och de processer som ligger bakom krig. Chamayou ser i sin tur enbart till USAs användning av UCAVs i och utanför krig, utan att beröra orsakerna till konflikt mer ingående. Dessa skilda utgångspunkter medför att olika aspekter betonas som avgörande för ett paradigmskifte i krig. Därmed blir det enligt min läsning svårt att dra tydliga paralleller mellan Kaldor och Chamayou.¹¹³

Vidare vill jag understryka att Chamayou argumenterar för att det är *användningen* av beväpnade drönare som utmanar krigets ontologi. Som analysen tidigare påvisat är drönartekniken i sig inget nytt påfund, utan tekniken har historiska rötter.¹¹⁴ Enligt Chamayou är det USAs sätt att systematisera användningen av UCAVs i och utanför krig som leder till en utsuddning mellan krig och polisiär verksamhet. Och som därmed utmanar förståelsen för vad som är krig.¹¹⁵ Detta resonemang har lett till viss kritik mot Chamayous projekt i stort. Jean-Baptiste Jeangène Vilmer menar på att Chamayou använder beväpnade drönare som svepskäl för att egentligen kritisera *strategin* målinriktat dödande, utan att presentera tillräckliga argument för varför just beväpnade drönare utgör hans fokus.¹¹⁶ Precis som Vilmer har jag vid läsningen av Chamayou frågat mig varför just UCAVs utgör Chamayous studieobjekt. Men till skillnad från Vilmer är jag mer intresserad av varför Chamayous studie inte inkluderar fler former av obemannad robotteknik, då andra former av robotar får allt större plats i krig. Chamayou försvarar fokuseringen på UCAVs genom att hänvisa till drönardebatten och USAs strategiska

---

¹¹² Nordin & Öberg, 2015.

¹¹³ Kaldor, 2012, s. 1, 7, 13. Chamayou, 2015, s. 32.

¹¹⁴ Carvin, 2015, s. 127-128. Alston, 2010.

¹¹⁵ Chamayou 2015, s. 13-14. 32.

¹¹⁶ Vilmer, 2014. (hämtad 2017-01-25).

tillit till just beväpnade drönare.¹¹⁷ En förklaring som jag i det här fallet anser vara tillräcklig eftersom Chamayous studie är ett inlägg i den internationella debatten om UCAVs. När det kommer till Chamayous förhållande till målinriktat dödande kan det kopplas till Philip Alstons FN-rapport från 2010. Målinriktat dödande som strategi är ingenting nytt i människans historia, utan har som Philip Alston understryker länge utförts genom en rad varierande strategier.¹¹⁸ Detta är inte heller något som Chamayou motsätter sig. Chamayous poäng är istället att USA med hjälp av UCAVs funnit ett sätt att legitimera strategin utan att den går att placera under kategorin krig. Och på så sätt kan de normer och regler som gäller i krig kringgås. Även om kritiken från Vilmer är relevant att ta i beaktning vid läsningen av Chamayou, menar jag att Chamayou är tydlig med sitt syfte att generera ett kritiskt perspektiv på användningen av beväpnade drönare.¹¹⁹

Ett annat synsätt som utmanar Chamayou när det kommer till att användningen av UCAVs leder till ett utmanande av vad som är krig, återfinns i uppsatsens teori. Kaldor argumenterar genomgående för att precisionsbombningar från luften inte är något nytt. Även om namnet på strategin ändrats genom årtiondena, från AirLand Battle, Revolution in Military Affairs, eller Defence Transformation, har bombningar från distans varit del av den strategiska utvecklingen vid tidigare vapenutvecklingar.¹²⁰ På så sätt tydliggör Kaldor att det som Chamayou anser vara en omvälvande strategi inte är så nydanande.

Därtill finner jag det intressant att det går att koppla Chamayous tes till Singers resonemang att revolutioner i krig är sammanbundet med förmågan att utnyttja den ”nya” tekniken på ett revolutionerande sätt. Utan förmågan att använda tekniken på ett effektivt sätt är det enligt Singer inte möjligt att tala om en revolution i krig.¹²¹

I anslutning till detta anser jag att det är väsentligt att lyfta Singers resonemang att det kan vara svårt att fullt ut förstå vikten av de förändringar som dagens RMA innebär, då obemannade farkoster fortfarande är ”a revolution *in war*.”¹²² I följande citat under-

---

¹¹⁷ Chamayou, 2015, s. 13-14, 18.

¹¹⁸ Alston, 2010.

¹¹⁹ Chamayou, 2015, s.16.

¹²⁰ Kaldor, 2012, s. 154-155.

¹²¹ Singer, 2009, s. 183.

¹²² Singer, 2009, s. 194.

stryker Singer att krig fortfarande kommer innebära nya frågor, orosmoment och utmaningar precis som vid tidigare revolutioner,¹²³ vilket han förmedlar

The modes, manners, and characters of war have changed in past RMAs, and will do so with this one. But it doesn't mean everything will change. (...) Even in this most fundamental revolution of who fights in war, the foundations of war remain the same. Even with robots and other new unmanned technologies, war is still about using violence to make the other side do what you want. It is still against an enemy, trying to figure out how to use its strengths against your weaknesses.¹²⁴

Enligt min läsning ger Singer här uttryck för ett antal insikter. Först och främst att hans förståelse för vad som utgör ett paradigmskifte i vad som är krig delvis ligger i linje med uppsatsens teoretiska ramverk. Det vill säga att Singers argument för att robotrevolutionen och andra RMA:n får revolutionerande effekter för hur krig förs och för människans förståelse och förhållande till krig, men att detta inte omformar vad krig är i grunden. Detta uppvisar en likhet med uppsatsens teori som argumenterar för att obemannad teknik möjliggör nya sätt att föra krig, men att den inte ligger till grund för ett paradigmskifte i krig.¹²⁵

Samtidigt ger Singers citat uttryck för att krig fortfarande handlar om att använda våld för att få sin vilja igenom. Här tolkar jag Singer som att krigens orsaker och mål är de samma som i moderna krig. Detta är något som skiljer sig från teorin som gör en betydande poäng av att det är förändrade mål i storskaliga konflikter som ligger bakom ett paradigmskifte i krig från moderna till ”nya krig”. Kaldors tes understryker att de nya krigens mål baseras på en exkluderande identitetspolitik som skiljer sig från de moderna krigens målsättningar. Enligt Kaldor är det oviljan att ta dessa nya mål i beaktning som gör att dagens interventioner i krig misslyckas.¹²⁶ Shaw å sin sida understryker att risköverföringskrig är ett uttryck för målet att föra krig på distans. Detta för att åter skapa tydliga gränser mellan krig och fred, samtidigt som krigets risker flyttas från militären till civila.¹²⁷ Münkler tillägger att det finns ekonomiska motiv att hålla krigen igång.¹²⁸

---

¹²³ Singer, 2009, s. 203.

¹²⁴ Singer, 2009, s. 194-195.

¹²⁵ Shaw, 2005, s. 33. Kaldor, 2102, s.154-155.

¹²⁶ Kaldor, 2012, s. 16, 115, 152, 179-180.

¹²⁷ Shaw, 2005, s. 77-78.

¹²⁸ Münkler, 2005, s. 55.

Att det skett en förändring i krigets mål och orsaker är något som Siniša Malešević motsätter sig. I sin kritik mot att det skett ett paradigmskifte i krig, betonar Malešević att dagens konflikter absolut utkämpas i en historiskt förändrad miljö, men att krigets mål och orsaker inte förändrats nämnvärt.¹²⁹

Utifrån detta menar jag att det går att utläsa ett avstånd mellan teorin och Singer när det kommer till hur krigets mål och orsaker förändrats. Detta innebär dock inte att Singer fullt ut anammar Clausewitz förståelse av krig som moderna krig. Som den vidare analysen visar ifrågasätter Singer Clausewitz uppfattning om krig som strid mellan två antagonistiska parter. Därmed öppnar han upp för att krigets ontologi kan ha förändrats.

Analysen har hittills fokuserat på hur Chamayou och Singer uppfattar teknikens roll i ett paradigmskifte i krig. Och hur deras uppfattningar förhåller sig till uppsatsens teori. Singer menar att obemannad teknik innebär en revolution i krig, men att tekniken inte har förmågan att påverka krigens mål och orsaker. Chamayou berör aldrig krigets mål ingående, men är tydlig med att UCAVs har lett till en förskjutning i krigets ontologi från krig till en militariserad jakt på fiender.

6.3 Globaliseringens roll i krig

Primärmaterialet fokuserar framförallt på *robotteknikens* roll i krig. Samtidigt reflekterar både Chamayou och Singer över globaliseringen och några av de samhällsförändringar som är framträdande i teorin. Följande avsnitt förtydligar hur samhälle, teknik och krig hänger samman.

Singer understryker att en revolution i militärteknik aldrig är frånkopplad samhället i stort. Ett sätt att förtydliga hur krig, teknik och samhälle hänger samman är att se till ekonomin. I följande textutsnitt ger Singer uttryck för hur viktigt samspelet är

Indeed, the most radical shifts in war tend to parallel similarly major changes in the economy.¹³⁰

---

¹²⁹ Malešević, 2010, s. 312, 329-330.

¹³⁰ Singer, 2009, s. 182.

I boken använder Singer järnvägen som ett historiskt exempel på en revolution som från början var till för att underlätta livet för människan inom andra samhällsområden än krig, men som med tiden kom att spela en avgörande roll för själva krigsföringen.¹³¹ Tack vare ekonomisk tillväxt och samhällsutveckling kunde järnvägen användas på nytänkande sätt, inte minst i krig. Singers poäng är att det samma gäller för obemannad robotteknik. Autonom robotteknik är inte en exklusivt militär teknik. Tvärt om är robottekniken sprungen ur tanken på att förenkla livet för människan inom en rad andra samhällskontexter. Vad militären gjort är att ta sig an denna utveckling. Den ökande användning av obemannad robotteknik är på så sätt ett uttryck för hur samhällsförändringar, ekonomi och krig hänger samman.

En intressant parallell mellan Singers resonemang och teorin är att världens ekonomi är allt mer sammankopplad. Även om Singer inte diskuterar transnationell ekonomi på samma sätt som Kaldor och Münkler, vilka argumenterar för att ekonomisk vinning blivit en drivkraft i krig, understryker Singer alltså att det inte går att se krig frånskilt de ekonomiska aspekter som styr samhället i stort. Singer fokuserar framförallt på robotutveckling i anslutning till den amerikanska och västerländska ekonomin. Men som teorin är inne på går det inte längre att skilja olika ekonomier åt. Flödet av ekonomiska tillgångar påverkar därmed även hur andra aktörer än västerländska stater använder sig av de tekniska utvecklingar som samhället medför. Genom att i linje med teorin uppmärksamma staters urholkade våldsmonopol och betydelsen av ickestatliga aktörer i krig understryker Singer att det vore ett misstag att tro att obemannad teknik är något exklusivt för stater.¹³² Detta är en intressant aspekt att ta i beaktning då den transnationella ekonomin enligt detta resonemang inte bara medför att krig blir en källa till ekonomisk vinning, den möjliggör också att andra aktörer än stater kan införskaffa bättre teknik.

Att allt fler parter i krig får tillgång till bättre teknik är något som teorin avstår från att diskutera mer ingående. Istället fokuserar Kaldor på hur ickestatliga aktörer förlitar mycket av sin strategi till att införliva ”rädsla och hat” hos civila för att vinna makt.¹³³ Vad jag finner särskilt intressant i anslutning till detta är att även om Kaldor påtalar att krigets teknik alltid utvecklats mot allt mer luftburen och distanserad,¹³⁴ be-

---

¹³¹ Singer, 2009, s. 8, 22-24, 182.

¹³² Singer, 2009, s. 267.

¹³³ Kaldor, 2012, s. 8-9.

¹³⁴ Kaldor, 2012, s.154-155.

rörs varken ickestatliga aktörers tillgång till välutvecklad teknik eller den ökande autonomi som Singer diskuterar, mer ingående. Något som leder till en fråga om Kaldor ställt sig annorlunda till teknikens betydelse för ett paradigmskifte i krig om fullt autonom robotteknik skulle bli verklighet för alla parter i krig?

En annan del av globaliseringen kan anas i Chamayous diskussion om skiftet från krig till en militariserad jakt på fienden

Dronized manhunting represents the triumph, both practical and doctrinal, of antiterrorism over counterinsurgency. According to this logic, the total body count and a list of hunting trophies take the place of a strategic evaluation of the political effects of armed violence. Successes become statistics. Their evaluation is totally disconnected from their real effects on the ground.¹³⁵

Genom att hänvisa till de olika militärstrategierna ”antiterrorism” och ”counterinsurgency” argumenterar Chamayou för att USAs fokus på antiterrorism bygger på en föreställning om att slå ut fienden tillräckligt fort för att de inte ska hinna växa sig starka.¹³⁶ Sammantaget anser jag att citatet och Chamayous syn på USAs antiterrorism kan kopplas till medias roll i skapandet av legitimitet för våld. Istället för att som Shaw understryka att politisk makt och legitimitet kommer av skyddandet av den egna militären,¹³⁷ tolkar jag Chamayou som att det likväl blir avgörande att visa på att man skyddar landet genom tydliga resultat. Denna form av legitimering av våld följer till viss del Maleševic resonemang om vikten av att ideologisering.¹³⁸ Dock skiljer Chamayous uppfattning från Maleševics då det primära målet inte längre är att mobilisera ett helt samhälle. Här menar jag att Chamayou har en poäng i att man med hjälp av beväpnade drönare inte längre behöver ha lika mycket militär personal på plats och att det därför inte krävs samma massmobilisering som Maleševic lyfter som central. Dock uttrycker Chamayou att det likväl fortfarande viktigt att ha någon form av stöd från hemmanationen och detta kan uppnås genom ”hunting trophies”.

Chamayous uppfattning om USAs fokusering på antiterrorism kan vidare kopplas samman med Kaldors föreställning att USA använder ”ny” teknik för att utkämpa ”gamla, moderna krig”.¹³⁹ Enligt Kaldor är detta dock ett uttryck för att militären miss-

---

¹³⁵ Chamayou, 2015, s. 69.

¹³⁶ Chamayou, 2015, s. 68, 71.

¹³⁷ Shaw, 2005, s. 71-72, 79-80, 82-83, 88.

¹³⁸ Maleševic, 2010, s. 4, 6-7, 10, 14.

¹³⁹ Kaldor, 2012, s. 151-152.

lyckas att ta de nya krigens orsaker och mål i beaktning.¹⁴⁰ Chamayou utvecklar inte mer ingående varför denna bild av krig lever kvar. Lika lite som han diskuterar krigens mål och orsaker.

Vikten av en globaliserad ekonomi och medias roll kan kopplas samman med Singers helhetsbild av hur dagens krigslandskap förändrats

The growing use of unmanned systems is thus wrapped within a larger political phenomenon going on in twenty-first-century politics. War no longer involves mass numbers of citizen soldiers clashing on designated fields of battle. Nor is it being carried out exclusively by states. So, in a sense, we are witnessing the linked breakdown of two of the longest-held monopolies in war and politics.¹⁴¹

Utdraget ger uttryck för att Singer i linje med teorin utmanar Clausewitz klassiska förståelse för krig som strid mellan två antagonistiska parter på ett slagfält.¹⁴² Något som jag finner intressant då det visar på hur olika delar av Clausewitzs modell anammats och andra inte. Med detta menar jag att Singer ställer sig bakom Clausewitz uppfattning om att krigets mål handlar om att med våld få motståndaren att göra som man önskar, vilket framgår i avsnitt 6.2. Där uppvisar Singer en skillnad mot teorin. Utifrån det textutsnitt som granskas nu uppvisar Singer istället likhet med teorin på så sätt att organiserat våld av politisk natur inte längre handlar om stridande parter som möts på ett slagfält.¹⁴³ Vad som skiljer Singer åt är att han fäster en mer betydande roll vid obemannad robotteknik i denna förändring. Dock menar jag att Singer aldrig diskuterar huruvida detta innebär ett paradigmskifte från moderna krig till en ny form av krig.

Singers citat berör även att stater inte längre är de enda aktörerna i krig. Precis som teorin understryker han att andra aktörer har roll i krig. En uppfattning vilken kritiseras av Henderson & Singer som menar att andra aktörer än stater länge deltagit i krig.¹⁴⁴

Därtill påtalar både Chamayou och Singer precis som teorin att territorium förlorat mycket av sin forna betydelse.¹⁴⁵ Chamayou är den som tar detta ett steg längre:

With the concept of a “global war against terror,” armed violence has lost its traditional limits: indefinite in time, it is also indefinite in space. The whole

---

¹⁴⁰ Kaldor, 2012, s.152, 179-181.

¹⁴¹ Singer, 2009, s. 267.

¹⁴² Nordin & Öberg, 2015.

¹⁴³ Kaldor 2012, s. 9. Shaw, 2005, s. 77-78. Münkler, 2005, s. 14.

¹⁴⁴ Henderson & Singer, 2002.

¹⁴⁵ Singer, 2009, s. 288-289.

world, it is said, is a battlefield. But it would probably be more accurate to call it a hunting ground. For if the scope of armed violence has become global, it is because the imperatives of hunting demand it.¹⁴⁶

Enligt min läsning blir det tydligt att Chamayou ställer sig bakom att territoriella gränser förlorat den vikt som de hade i de moderna krig där stater slogs mot stater. Detta skulle kunna ligga i linje med teorin och tanken på transnationella flöden av pengar och människor på grund av globaliseringen. Dock återgår Chamayou till sitt primära fokus på målinriktat dödande. Något jag tolkar som att han fäster större vikt vid UCAVs möjliggörande av en väpnad jakt över hela världen, än globaliseringens effekter. Därmed kvarstår skillnaden i synen på vad som är grundläggande för ett paradigmskifte.

Citatet kan även kopplas samman med tidigare forskning gällande legitim användning av beväpnade drönare och hur internationella ramverk och normer ska tolkas.¹⁴⁷ Chamayou indikerar i textavsnittet att krig som begrepp används som ett sätt att legitimera sitt handlande även på platser där det officiellt råder fred. Detta aktualiserar Chamayous tes om en utsuddning av gränsen mellan krig och polisiär verksamhet, där USA använder existerande ramverk för att normalisera användningen av UCAVs, på samma sätt som tidigare gjorts i anslutning till andra vapen.¹⁴⁸

Slutligen utvecklar Chamayou sin kritik mot USAs drönarstrategi

By prolonging and radicalizing preexisting tendencies, the armed drone goes to the very limit: for whoever uses such a weapon, it becomes a priori impossible to die as one kills. Warfare, from being possibly asymmetrical, becomes absolutely unilateral. What could still claim to be combat is converted into a campaign of what is, quite simply, slaughter.¹⁴⁹

Återigen tydliggörs en distinktion från Clausewitz ontologi genom att Chamayou betonar att användningen av UCAVs bryter med det moderna krigets klassiska strid mellan två antagonistiska parter. Det blir tydligt att Chamayous projekt syftar till att kritisera USAs handlingar och att detta medför en fokusering på motreaktioner i krig, inte krigens grunder vilket efterfrågas av teorin.

6.4 Oviljan att se förändring

---

¹⁴⁶ Chamayou, 2015, s. 52.

¹⁴⁷ Walzer, 2016.

¹⁴⁸ Rothe & Collins, 2014, s. 373-374.

¹⁴⁹ Chamayou, 2015, s. 13.

Chamayou och Singer ger båda uttryck för att det finns en ovilja att resonera kring hur UCAVs och annan obemannad teknik påverkar krig. Singer ger uttryck för en oro över att få aspekter av obemannade farkoster och robotteknik berörs i krigets utveckling, medan Chamayou främst diskuterar den moraliska aspekten UCAVs och målinriktat dödande.¹⁵⁰ Mest framträdande är detta hos Singer som redan i inledningen av sin bok betonar att mänskligheten fascinerats av och omfamnat krig, samtidigt som det finns en stor motvilja att tänka sig in i vad nutidens förändringar innebär för framtiden.¹⁵¹ Singer understryker att samma motvilja att uppmärksamma samtida förändringar i krig förekommer inom militären.¹⁵² Följande textutsnitt förtydligar Singers uppfattning

This lack of study began to disturb and fascinate me more and more. A failure to research, understand, and weigh the changes going on around us could only lead to bad results for our politics and policies. Yet some of the most important changes in the wars of today and tomorrow were either not talked about at all or merely tossed aside, as one military expert put it, to the categories of "science fiction and futurism".¹⁵³

Först vill jag understryka att Singers resonemang ska ses i den kontext boken är skriven i, nämligen under en tid då robottekniken inte var riktigt lika utbredd som idag. Som det framgår i uppsatsens bakgrund och litteraturoversikt tilltar intresset för obemannad robotteknik. Samtidigt visar tidigare studier att det fortfarande finns en bristande uppmärksamhet när det kommer till vilka effekter obemannad robotteknik får i krig.

Slutligen understryker Singer vikten av att ta diskussionen om hur obemannad robotteknik på allvar. Då vårt agerande nu kommer forma vår morgondag.¹⁵⁴

---

¹⁵⁰ Chamayou, 2015, s. 31.

¹⁵¹ Singer, 2009, s. 7.

¹⁵² Singer, 2009, s. 9-10, 191-192.

¹⁵³ Singer, 2009, s. 10-11.

¹⁵⁴ Singer, 2009, s. 431, 435.

7 Resultat och slutdiskussion

Med avstamp i uppfattningen att mänskliga rättigheter och krig är nära sammankopplat. Samt att dagens storskaliga konflikter skiljer sig från moderna krig, har denna uppsats fokuserats till *en* del av det förändrade krigslandskapet. Nämligen hur beväpnade drönare och annan robotteknik påverkar vad som är krig.

Syftet med denna studie har således varit att undersöka hur den ökande användningen av beväpnade drönare och annan obemannad robotteknik påverkar krigets ontologi. Detta genom att sätta delar av Grégoire Chamayous kritiska perspektiv på UCAVs samt Peter W. Singers analys av robotrevolutionen, i dialog med en teori som argumenterar för att intensifierad globalisering gett upphov till ett paradigmskifte från moderna krig, till en fundamentalt ny form av krig.

För att uppfylla studiens syfte har två underfrågor varit vägledande genom hela uppsatsen: *Vilka centrala argument gällande teknikens påverkan på krigets ontologi går att finna hos Chamayou respektive Singer? Samt Hur utmanar och samspelar Chamayous och Singers syn på robotteknik med teorins argument att globaliseringen gett upphov till ett paradigmskifte i krig, från moderna krig till en ny form av krig?*

Studiens utformning har inledningsvis inspirerats av kvalitativ innehållsanalys med deduktiv utgångspunkt för att utkristallisera ett antal centrala argument i ett omfattande primärmaterial. Dessa argument och resonemang har därefter satts i dialog med teorins syn på vad som ligger bakom ett paradigmskifte i vad som är krig. Vidare har jag genom hela studien utgått från en textnära och noggrann läsning av både primärmaterial och teorin.

Sammantaget visar analysen att det går att urskilja ett antal centrala argument hos Chamayou och Singer gällande hur obemannad robotteknik påverkar vad som är krig. Enligt Chamayou utmanar *användningen* av UCAVs förståelsen för vad som är krig genom att förena krig med polisiär verksamhet, och därmed resultera i vad han kallar för en militariserad ”manhunt”. Singer påtalar i sin tur att beväpnade drönare utgör en del av robotrevolutionen, men att UCAVs inte har en egen särställning. Primärt argumenterar Singer för att allt mer autonom robotteknik i krig har förmågan att utmana människans våldsmonopol, samt att detta utgör en oåterkallelig revolution i dagens

krigsföring. Dock är Singer tydlig med att obemannad robotteknik utgör en revolution i krig och därmed inte innebär ett paradigmskifte i krigets ontologi.

I relation till uppsatsens teoretiska perspektiv framgår det att Chamayou utmanar teori genom att argumentera för att användningen av UCAVs faktiskt förändrar vad som är krig. Samtidigt visar analysen att det finns en viss likhet mellan Chamayou och teorin när det kommer till att dagens våld av politisk natur innebär en blandning av krig och annan verksamhet. Dock kvarstår den fundamentala skillnaden att Chamayou finner svaret på *varför* detta skett i beväpnade drönare, medan teorin hänvisar till globaliseringens effekter och en omformning av krigets mål och orsaker.

Singer sätter fingret på att det inte går att avfärda den obemannade robotteknikens påverkan på krig, då den leder till nytänkande sätt att uppfatta och utkämpa krig. Till skillnad från teorin menar Singer dock att ett förändrat krigslandskap inte påverkar krigets mål och orsaker. Samtidigt påtalar han i linje med teorin att krig inte längre symboliseras av strid mellan två antagonistiska parter och öppnar på så sätt upp för att dagens krig skiljer sig från moderna krig i det avseendet. Vilken roll den obemannade robottekniken spelar i denna förändring är svårare att utläsa. Vad som dock är tydligt hos Singer är att utvecklingen inte enbart kan förklaras genom de sociala förändringar som teorin lyfter fram.

Därtill visar analysen att både Chamayou och Singer lyfter fram flera av de samhällsförändringar som Kaldor, Münkler och Shaw understryker. Det ter sig alltså som att det finns en samstämmighet mellan primärmaterialet och teorin när det kommer till synen på globaliseringens roll i krig. Det som kvarstår är dock olika uppfattningar om vilken roll obemannad robotteknik har i förskjutningen från moderna krig till något fundamentalt nytt.

Slutsatsen är att de olika perspektiven, föga förvånande, ger upphov till att olika aspekter förklaras som bärande i förståelsen för krigets ontologi och hur detta fenomen förändrats. Mitt bidrag är att en sammantagen och mer inkluderande analys av krig och obemannad robotteknik bidrar till att se debatten gällande beväpnade drönare i ett större sammanhang. Ett sammanhang där flera *olika* aspekter bör tas i beaktning för att på ett bättre sätt förstå dagens krig. Det är centralt att se till sociala processer för att förstå grunderna för krig. Samtidigt är det lika viktigt att ta ansvar för att obemannad robotteknik av olika slag ger oss möjlighet att agera på sätt som tidigare inte varit möjligt. Tillsammans kan de olika perspektiven uppdatera förståelsen för hur man ska kunna skydda människors inneboende rättigheter.

Studien är till för att öppna upp för ökad dialog mellan olika synsätt för att på så sätt arbeta mot samma mål, att få bättre förståelse för dagens krig och därmed kunna värna om människors inneboende rättigheter. Dock kan jag i efterhand se att avståndet mellan teori och primärmaterial ibland blir lite väl stort då dess utgångspunkter är så pass olika. Dock är det detta jag velat uppnå. Därtill hade studien tjänat på en ännu bättre definition av ”annan obemannad robotteknik”. Andra vidare studie skulle kunna ta vara på distinktionen från Clausewitz på ett bättre sätt. Vidare forskning uppmanas anlägga ett tydligare fokus på skyddandet av specifika rättigheter, så som rätten till liv. Alternativt att granska mer officiella ställningstaganden gällande obemannad robotteknik, för att ta lärdom av den kunskap som följer av drönardiskussionen. Eventuellt våga sia in i framtiden och diskutera effekterna för människors rättigheter när det kommer till allt mer oberoende robotteknik redan innan den används i praktiken. Genom att bygga vidare på allt mer inkluderande studier av obemannad robotteknik och krig är det möjligt att öppna upp för bättre förståelse för krigets förödelse, och därmed diskutera vilka restriktioner som krävs för att skydda människors inneboende rättigheter i praktiken.

Referenser

Internetlänkar

Vilmer. Jean-Baptiste Jeangène, Books and ideas hemsida ”An Ideology of the Drone” 2014-11-06, <http://www.booksandideas.net/An-Ideology-of-the-Drone.html#.VGJF22AuhLs.facebook> (hämtad 2017-01-25)

Wired for War. ”Author”. <https://wiredwar.pwsinger.com/author/> (Hämtad 2017-04-15)

Rapporter

Alston, Philip, *Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions*, Human Rights Council: Fourteenth session Agenda item 3, United Nations, 2010. GE.10-13753

Melzer, Nils, *Human Rights Implications of the Usage of Drones and Unmanned Robots in Warfare*, Belgien: European Union, 2013, Doi: 10.2861/213

Böcker

Benjamin, Medea, *Drone warfare: killing by remote control*, fully rev. and upd. ed., New York, NY, London, 2013

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3., [utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur, 2012

Chamayou, Grégoire, *A Theory of the Drone*, The New Press, New York, 2015

Clausewitz, Carl von, *Om kriget*, Bonnier fakta, Stockholm, 1991

Jordheim, Helge, *Läsningens vetenskap: utkast till en ny filologi*, Anthropos, Gråbo, 2003

Kaldor, Mary, *New & old wars: organized violence in a global era*, 3., Polity Press, Cambridge, 2012

Malešević, Siniša, *The Sociology of War and Violence*. Cambridge University Press, 2010

Münkler, Herfried, *The new wars*, Polity, Oxford, 2004

Shaw, Martin, *The new Western way of war: risk transfer war and its crisis in Iraq*, Polity Press, Cambridge, 2005

Singer, Peter. W., *Wired for war: the robotics revolution and conflict in the twenty-first century*, Penguin Books, New York, 2009

Artiklar

Bhatt, Chetan, "Human Rights and the Transformations of War", *Sociology*, 46(5) 813–828, 2012

DOI: 10.1177/0038038512450102

Burmaoglu, Serhat & Saritas, Ozcan, "Changing characteristics of warfare and the future of Military R&D", *Technological Forecasting & Social Change*, 116. 151–161, 2017

Carvin, Stephanie, "Getting drones wrong", *The International Journal of Human Rights*, 19:2, 127-141, 2015

DOI: 10.1080/13642987.2014.991212

Cho, Ji Young & Lee, Eun-Hee, "Reducing Confusion about Grounded Theory and Qualitative Content Analysis: Similarities and Differences", *The Qualitative Report* Volume 19, Article 64, 1-20, 2014

Davidovic, Jovana, "Should the Changing Character of War Affect Our Theories of War?", *Ethic Theory Moral Prac*, 19:603–618, 2016

DOI 10.1007/s10677-015-9653-x

Der Derian, James, "Virtuous war/virtual theory", *International Affairs* 76, 4 , 771-788, 2000

Graneheim, U. H & Lundman, B, "Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness", *Nurse Education Today*, 24, 105–112, 2004

Gurcan, Metin, "Drone warfare and contemporary strategy making: Does the tail wag the dog?", *Dynamics of Asymmetric Conflict*, 6:1-3, 153-167, 2013

DOI:10.1080/17467586.2013.859284

Henderson, Errol & Singer, David J, "New Wars" and Rumors of "New Wars", *International Interactions*, 28:2, 165-190, 2002

DOI: 10.1080/03050620212098

Holmqvist, Caroline, "Undoing War: War Ontologies and the Materiality of Drone Warfare", *Millennium: Journal of International Studies*, 41(3) 535-552, 2013

DOI: 10.1177/0305829813483350

Latham, Andrew, "Warfare Transformed: A Braudelian Perspective on the 'Revolution in Military Affairs'", *European Journal of International Relations*, Vol. 8(2): 231–266, 2002

Mayer, Michael, "The new killer drones: understanding the strategic implications of

next-generation unmanned combat aerial vehicles.”, *International Affairs*, 91: 4, 765–780, 2015

Mello, Patrick A, ”In search of new wars: The debate about a transformation of war.”, *European Journal of International Relations*, 16(2) 297-309, 2010
DOI: 10.1177/1354066109350053

Nordin, Astrid H.M & Öberg, Dan, ”Targeting the Ontology of War: From Clausewitz to Baudrillard.”, *Millenium Journal og Intrenational Studies*, Vol. 43(2) 392-410, 2015
Doi: 10.1177/0305829814552435

Palma Jr, Pelagio V, ”Drone Technology: Paving the War to a More Humane War”, *Ateneo Law Journal*, Vol 60:511, 2015

Rothe, Dawn L & Collins, Victoria E, ”The Normality of Political Administration and State Violence: Casuistry, Law, and Drones”, *Crit Crim* 22:373–388, 2014
DOI 10.1007/s10612-014-9234-7

Walzer, Michael, ”Just & Unjust Targeted Killing & Drone Warfare”, *Daedalus*, Vol. 145, No. 4, Pages: 12-24, 2016
DOI:10.1162/DAED_a_00408